

[Aksel Larsen.]

er blevet et ejegodt menneske, så kan det jo lade til, at han alligevel enten ønsker eller i hvert fald ikke kan afholde sig fra forsøg på at yppe kiv og klammeri. Jeg har nu ikke i sinde at tage imod invitationen, så meget mere som den sag, der her behandles, er en sag, hvorom der turde være enighed her i tinget, og jeg kan ikke se, hvorfor vi så skal give os til at skændes. Jeg henviser til de udtalelser om Finland og Nordisk Råd, jeg har fremsat i den politiske åbningsdebat, og jeg tilsiger på min gruppes vegne kommunisternes støtte til fremme af dette lovforslag.

Viggo Starcke: Også fra vor side vil vi med glæde støtte ændringerne i loven om Det nordiske Råd. Dengang loven blev vedtaget i 1952, blev der åbnet adgang for Finland til at være observatør ved møderne, hvis det ønskedes. Nu rykker Finland fra at være observatør ind som egentlig deltager og indtager på den måde sin naturlige plads i det nordiske samarbejde, hvorved ligesom det skilte atter føjer sig sammen. Det er ikke naturligt på denne plads ellers at diskutere de nordiske problemer; men eftersom den jævne befolkning i de nordiske lande — og jeg tror specielt i Danmark — ser frem til store resultater på det nordiske samarbejdes område, vil jeg gerne udtrykke vort ønske om, at store resultater snart vil foreligge.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Jeg takker meget for den enstemmige tilslutning, som er givet lovforslaget, og kan naturligvis ikke nægte, at jeg også er tilfreds med, at det parti, som hidtil har været imod, er gået ind for at ville støtte dette lovforslag. Jeg skal ikke blande mig i diskussionen mellem det ærede medlem hr. Aksel Larsen og det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft om omvendelse, men blot til det ærede medlem hr. Aksel Larsen sige, at der jo efter et gammelt ord er større glæde over een synder, der omvender sig, end over 10, som ikke har omvendelse behov. Jeg gør blot denne bemærkning, fordi det ærede medlem selv talte om omvendelse, og vi er glade for, at det ærede medlem nu er af den opfat-

telse, at Nordisk Råd er en fornuftig foranstaltning.

I min fremsættelse har jeg gjort den bemærkning, at de vedtægtsændringer, der her er tale om, af den danske og svenske regering er blevet forelagt for regeringerne i Helsingfors, Oslo og Reykjavik, og at vi forventede, at tilslutning derfra ville foreligge i den nærmeste fremtid. Jeg kan nu oplyse, at tilslutning fra samtlige nævnte regeringer nu foreligger, således at disse ændringer vil blive gennemført i samme form i samtlige nordiske lande. Jeg takker for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om sygeplejersker.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 833, fremsættelsen i tidenden sp. 1287).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Nina Andersen: I 1933 fik vi her i landet den første lov om sygeplejersker. Den beskæftigede sig hovedsagelig med autorisationen af sygeplejersker, om forudsætningen for denne og om de forhold, som kunne medføre, at en autorisation kunne mistes. Ved en ændring i 1942 blev dette sidste forhold yderligere udvidet og klargjort.

Det foreliggende lovforslag drejer sig foruden om autorisationen om hele sygeplejevirkomheden, om uddannelsen til sygeplejerske. Det hviler på et meget grundigt kommissionsarbejde, hvis resultat var en betænkning om uddannelse af sygeplejersker m. m., og et forslag, som det foreliggende lovforslag næsten er enslydende med.

Lad mig indledningsvis sige, at mit parti stiller sig velvilligt til dette forslag og ønsker det en hurtig gang gennem tinget, idet vi dog er af den opfattelse, at der er en række forhold, som det vil være rigtigt for os at beskæftige os med i et udvalg, og derfor vil

[Nina Andersen.]

jeg efter forhandlingens slutning stille forslag om udvalgsbehandling.

Der er i lovforslaget optaget en række bestemmelser bl. a. om sygeplejerskens legems- og sjælstilstand og kravene til hendes duelighed, som nu findes i loven om sundhedsvæsenets centralstyrelse, og som man har fundet det rigtigt at optage i det foreliggende forslag. Det finder vi også er rigtigt og hensigtsmæssigt, og lige så rigtigt finder vi det, at der i lovforslaget sker en ajourføring af visse bestemmelser i loven om udøvelse af lægegerning og i loven om udøvelse af jordemodergerning. Disse ting, som jeg nu har nævnt, er altså i realiteten formelle ændringer, idet det er overførsler fra andre love eller ajourføringer. Der er imidlertid i det foreliggende lovforslag bestemmelser, som er principielt forskellige fra den nugældende lov om autoriserede sygeplejersker, og som det derfor er rigtigst at sige noget om.

Medens den nugældende lov i bestemmelserne om autorisationen bl. a. nævner, at sygeplejersken skal have gennemgået en 3-årig uddannelse i sygeplejegerningen, står der i det foreliggende lovforslag, at autorisation meddeles den, der har bestået en afsluttende eksamen og modtaget eksamensbevis ved en af sundhedsstyrelsen godkendt sygeplejeskole. Man er altså her gået bort fra at fastsætte længden af sygeplejerskeuddannelsen, og man indfører begrebet sygeplejeskole. Som bekendt foregår den nuværende uddannelse på en række uddannelsessteder, fortrinsvis sygehuse, som er godkendt af sundhedsstyrelsen, og uddannelsen hviler på en vejledning fra sundhedsstyrelsen, hvori der gives udtryk for de krav, der stilles til undervisningen af sygeplejelever.

I den kommissionsbetænkning, jeg nævnte for et øjeblik siden, findes der en ret stærk kritik af den nuværende uddannelse. Det siges bl. a., at den ofte lider af organisatoriske brist, og at de uddannelsesmuligheder, der foreligger, derfor ikke bliver fuldt udnyttet. Videre hedder det, at såvel den teoretiske som den praktiske uddannelse veksler fra sted til sted, og mange steder får eleverne en så ensidig og utilstrækkelig uddannelse, at de efter den 3-årige uddannelses afslutning må gennemgå flere suppleringer. Det

vil altså sige, at der herved finder en forøgelse af varigheden af uddannelsen sted, hvorved den kan blive op til 4—5 år. Der findes iøvrigt, og jeg vil gerne nævne det her, i betænkningen en omtale af, hvorfor det er nødvendigt, at uddannelsen ændres.

Man siger, at der er sket en kraftig udvikling såvel med hensyn til sygdomsbehandlingen som til sygdomsforebyggelsen, hvorfor den sociale lovgivning har fået stadig voksende sundhedsmæssig betydning, og derefter hedder det, at også den udvikling, som har fundet sted i samarbejdet mellem lægen og sygeplejersken, spiller ind. Medens sygeplejersken tidligere som hovedregel arbejdede efter lægens anvisning og under direkte tilsyn af lægen, har sygeplejersken nu mere og mere opnået et selvstændigt arbejdsområde, og det er klart, at når en sådan ændring har fundet sted i de rent praktiske forhold, kan man også forlange en ændring i selve uddannelsen.

Lad mig gå tilbage til det, der står i § 2. Med indførelse af sygeplejeskoler og med bestemmelsen i lovforslagets § 2, stk. 5, om, at der ved en gennem indenrigsministeriet udvirket kongelig anordning gives regler for uddannelse af sygeplejerskerne, vil man, såvidt jeg kan se, nå frem til en bedre organisering af uddannelsen og til et mere ensartet indhold af den; endvidere vil man kunne sikre, at uddannelsen bliver bredere, hvilket er et af de mål, man i kommissionen har nævnt at man navnlig ønsker at nå til, så at specialuddannelse, altså suppleringer, kun skal kræves indenfor de sygeplejeregrene, hvor der fordres en særlig viden, f. eks. ved arbejde på røntgenafdelinger, ved sundhedspleje og ved hjemmesygepleje. For mig at se vil det, der er foreslået, være en betydelig forbedring, og det må, synes jeg, også blive en lettelse for den enkelte sygeplejerske.

Man må vel antage, at tilrettelæggelsen af elevuddannelsen — hvis det her foreliggende lovforslag bliver til lov — i væsentlig grad vil ske efter de retningslinier, som indeholdes i den nævnte betænkning, og jeg vil derfor sige et par ord herom. Der er foreslået en grunduddannelse — altså den uddannelse, der giver ret til autorisation — og denne uddannelse skulle bestå af en forskoleuddannelse, som vil vare ca. et halvt år, og en 3-årig uddannelse på en sygepleje-

[Nina Andersen.]

skole. Det vil altså sige, at uddannelsen vil blive på ialt ca. 3½ år, og det betyder i realiteten ikke nogen forlængelse i forhold til den nugældende praksis, da de allerfleste sygeplejeelever besøger en af de eksisterende sygeplejehøjskoler, inden uddannelsen på sygehuset påbegyndes. Medens uddannelses-tiden altså ikke bliver længere, skulle den foreslåede form for uddannelse derimod medføre, at sygeplejersken — undtagen i de enkelte tilfælde, hvor hun interesserer sig for et særligt speciale — skulle være færdig, når de 3½ år er gået. Den forskoleuddannelse, der er tale om, vil delvis kunne finde sted på sygeplejerskolen, men den kan også foregå på en sygeplejehøjskole.

Jeg har endvidere hæftet mig ved, at kommissionen finder, at hovedvægten ved antagelsen af sygeplejeelever bør lægges på de personlige egenskaber, og at man derfor ikke har ønsket at fastslå eksamenskrav som forudsætning for adgang til at blive sygeplejeelev; man siger videre, at der som en hovedregel vil kunne bygges på de kundskaber, som erhverves i folkeskolen. Jeg synes, det er en meget tiltalende indstilling, og jeg er altid glad, når man i vort eksamensglade land fastslår, at det til visse uddannelser ikke er nødvendigt med mellemskole- eller realeksamen. Jeg vil meget håbe, at denne tiltalende indstilling vil blive bevaret, når de fremtidige regler for uddannelsen af sygeplejersker skal udarbejdes.

Jeg synes også, der er grund til at hæfte sig ved, at man fra kommissionens side har holdt fast ved, at det skal være en slags lærlingeuddannelse, det vil sige en blanding af teori og sideløbende praksis, og i denne forbindelse har jeg fæstnet mig ved, at den teoretiske undervisning skal finde sted i elevernes arbejdstid og ikke som nu i fritiden. Det princip kan vi så afgjort give vor tilslutning, så meget mere som det er vor opfattelse, at det samme bør gælde for lærlingeuddannelsen på andre områder.

Det vil sikkert være rigtigt i denne forbindelse at nævne en anden principiel nyskabelse i lovforslaget, nemlig det i § 13 nævnte sagkyndige uddannelsesnævn. Der foreslås oprettet et sådant nævn, bestående af mindst 5 og højst 10 medlemmer; der gives altså her et spillerum for supplerung

under hensyn til, hvilken sagkundskab eller hvilken praktisk indsigt man mener det i øjeblikket kan være nødvendigt at knytte til et sådant nævn. Det foreslås, at formanden beskikkes af indenrigsministeren, medens de øvrige medlemmer udpeges af indenrigsministeren efter indstilling af sundhedsstyrelsen, og i paragraffen nævnes derefter enkelte, som man mener bør være repræsenteret i nævnet, nemlig Sygehusforeningen i Danmark og Københavns kommune. Det er kun naturligt, og det er lige så naturligt, at 1 medlem skal være sagkyndig i undervisningsspørgsmål, altså en pædagog; men jeg kan ikke tilbageholde det spørgsmål, om det ikke også vil være retfærdigt og rigtigt, at det bliver fastslået i loven, at sygeplejerskernes faglige organisation, Dansk Sygeplejeråd, skal repræsenteres i dette nævn. Dansk Sygeplejeråd har lige fra sin oprettelse haft interesse for sygeplejerskernes uddannelse, ja, man kan næsten sige, at det har lagt hovedvægten på sygeplejerskernes uddannelse, har været banebrydende på dette område, og jeg er overbevist om, at sygeplejerådets repræsentation i kommissionen har været meget aktiv med hensyn til udarbejdelsen af det uddannelsesforslag, som findes i kommissionsbetænkningen. Man kan naturligvis sige, at det næppe kan tænkes, at et sagkyndigt uddannelsesnævn vil blive udpeget, uden at der bliver en repræsentation for Dansk Sygeplejeråd; men jeg synes, det vil være rigtigt, at det nævnes i loven, at man på den måde sidestiller sygeplejerådet med sygehusforeningen og Københavns kommune; de to sidstnævnte må jo i denne forbindelse betragtes som arbejdsgiverne, og når de nævnes, synes jeg, det er lige så rigtigt, at man også nævner dem, der skal arbejde.

Må jeg iøvrigt om nævnet og dets opgave sige, at det jo er forudsat, at nævnet skal være rådgivende for sundhedsstyrelsen i sager vedrørende sygeplejerskernes uddannelse, og at det i samarbejde med sundhedsstyrelsen skal virke for, at sygeplejerskernes uddannelse såvel i praksis som i teori kommer til at svare til de krav, der til enhver tid kan stilles.

For mig at se er det særdeles fornuftigt, at man i lovforslaget ikke har fastsat noget åremål for uddannelsen, og at man lægger

[Nina Andersen.]

ansvaret for reglerne for uddannelsen i indenrigsministeriet — hvilket vel i realiteten vil sige i sundhedsstyrelsen — men til gengæld forekommer det mig lige så rigtigt, at man ved forslaget om dette nævn forudsætter, at sundhedsstyrelsen, når den skal løse den opgave at udarbejde regler for sygeplejerskernes uddannelse, har et samarbejde med, rådfører sig med de faktorer, som skal have det praktiske ansvar for uddannelsen, og som har den daglige erfaring for, hvilke krav der må stilles til sygeplejerskernes virksomhed. Jeg synes, at et samarbejde mellem den øverste sundhedsmyndighed, den kommunale administration, arbejdslederne — sådan tør man vel benævne lægerne — og sygeplejerskerne vil kunne sikre, at uddannelsen altid vil være tidssvarende, og at der vil kunne tages hensyn til ændrede krav i uddannelsen. Det skulle altså hindre, at man kom i den situation, som man er i nu, hvor man må konstatere, at der er en efterslæbning i uddannelsen i forhold til de krav, der stilles på dette område. Mit parti kan slutte sig til lovforslaget om oprettelsen af dette nævn, men jeg beder om, at man i udvalget bl. a. beskæftiger sig med, om man ikke udtrykkeligt i loven skal nævne Dansk Sygeplejeråd, hvad jeg altså synes.

Medens jeg opholder mig ved uddannelsen, vil jeg lige henlede opmærksomheden på, at Nordisk Råd ved sit sidste møde i januar—februar i år bl. a. vedtog en rekommendation, som henstiller til regeringerne at tilse, at der ved uddannelsen af tandlæger, apotekere, veterinærer, sygegymnaster og sygeplejersker opnås så stor overensstemmelse mellem fordringerne i de forskellige nordiske lande, at personer med sådan uddannelse kan ligestilles, uanset i hvilket nordisk land uddannelsen erholdes.

Jeg har læst lidt på det, der står i betænkningen om uddannelsen i de andre nordiske lande, og såvidt jeg kan se, ligger de meget nær op ad hinanden. Der kan være nogle forskelligheder bl. a. i kravet til forkundskaber — på det område håber jeg dog ikke vi vil følge den retningslinie, som følges i de andre lande. Men jeg vil heller ikke tro, at dette spørgsmål om foruddannelsen, før elevuddannelsen påbe-

gyndes, kan spille en afgørende rolle i dette forhold. Jeg synes som sagt, at uddannelserne i de forskellige nordiske lande ligger meget nær op ad hinanden, men jeg vil mene, at vi også under udvalgsarbejdet skal have denne rekommendation fra Nordisk Råd for øje.

Lad mig endelig, hvad angår nye principper i lovforslaget, nævne, at det giver mulighed for, at der også kan uddannes mandlige sygeplejere. Det siges ganske vist ikke i lovforslaget, men det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget. Det fremgår også af kommissionsbetænkningen, at et flertal af kommissionens medlemmer er enige i, at mænd skal kunne uddannes til sygeplejere på lige fod med kvinder, og ligeledes, at det er den overvejende opfattelse, at der er et behov for en sådan uddannelse. Det giver mig imidlertid anledning til at rejse spørgsmålet om, hvorvidt nu lovforslaget har den rigtige titel, om man ikke hellere skulle kalde det forslag til lov om sygepleje, om man ikke i lovens titel skulle have et udtryk for, at mænd bør have ligestilling med kvinder på dette område.

Må jeg lige tilsidst sige, at med dette lovforslag søges der tilvejebragt en løsning af alle de aktuelle problemer omkring sygeplejerskernes virksomhed og uddannelse. Jeg kunne lide at minde om, at eet problem ligger stadig uløst, nemlig hjemmesygeplejerskerne og deres pensionsforhold, og jeg vil ikke undlade at udtrykke ønsket om, at også dette problem må finde sin løsning.

Til slut skal jeg gentage, hvad jeg indledningsvis sagde, at mit parti ser med den største velvilje på dette lovforslag.

Ellen Poulsen: Det, man først lægger mærke til, når man ser på dette lovforslag, er bestemmelsen i § 1 om, at betegnelsen sygeplejerske skal være afhængig af, om den, der har uddannet sig, har fået autorisation. Det er jo et spørgsmål, som man kan se tidligere har været stærkt debatteret, når denne lovgivning har været fremme i det høje ting, og nu har man altså taget det op igen. Man har tidligere stærkt debatteret, om der her var tale om en monopolstilling; nu ønsker man altså at slå fast, at det er det, og det er der måske heller ikke noget at sige til, som forholdene er i dag.

[Ellen Poulsen.]

Når det nu stilles så skarpt op, at dette at kunne betegne sig som sygeplejerske skal være afhængigt af, om den pågældende har autorisation, så må man ganske bestemt i det kommende udvalg beskæftige sig med overgangsperioden, så vi ikke risikerer, at en stor del sygeplejersker, der har virket i en årrække, nu pludselig ved lovens ikrafttræden bliver sat ud af spillet.

Hvad der iøvrigt falder i øjnene, når man gennemlæser lovforslaget, er det nye i uddannelsen. Det fremgår ganske klart, at man ved uddannelsen af sygeplejersker nu vil stille betydelig større krav til eleverne, end tilfældet før har været. Der er også kommet det nye ind i billedet, at der her tales om sygeplejerskoler; tidligere har der været tale om uddannelsessteder. I den forbindelse melder sig et problem, som jeg tror man skal være meget opmærksom på: at man ikke fremtidig får en sygeplejerskestand, der ikke helt ligger på linie med det, som den almindelige befolkning forstår ved sygeplejersker.

Ligesom så mange andre lovforslag, der bliver behandlet i det høje ting, er også dette en bemyndigelseslov. Der skal oprettes et sagkyndigt uddannelsesnæv, som overfor sundhedsstyrelsen skal fremkomme med ønsker og forslag vedrørende uddannelsen, og de nærmere regler for denne uddannelse skal så fastsættes af indenrigsministeren; udgifterne i forbindelse med nævnets virksomhed afholdes af statskassen.

Når man har læst lovforslaget og betænkningen vedrørende uddannelse af sygeplejersker m. m., er man ganske klar over, at disse uddannelsesskoler ved sygehusene vil medføre betydelige udgifter, men der er ikke i bemærkningerne til lovforslaget nævnt noget om, hvordan den højtærede indenrigsminister har tænkt sig disse udgifter fordelt; det må vel også blive et af de punkter, vi skal beskæftige os med i udvalget.

Selve sygeplejerskeuddannelsen skal altså nu lægges op i et højere plan, og de store krav, der vil blive stillet til eleverne, kan godt medføre nogen angstelse for, hvorfra man fremtidig skal rekrutere disse elever. Der står i betænkningen, at under uddannelsen skal eleverne bestå en række prøver, før de går op til den endelige eksamen, og der fordres ganske bestemte karakterer ved

eksamen — jeg tror, der er 5 eller 6 prøver. Der tales også om ganske bestemte fag, som man vil fordrer at eleverne skal undervises i, og der står, at dansk, regning og fysik ikke kan klares af folkeskolens elever — jeg siger dette i relation til de udtalelser, det ærede medlem fru Nina Andersen kom med, da hun omtalte de elever, der kommer fra folkeskolen — og at de krav, der stilles, ligger på højde med kravene til mellemskoleeksamen og realeksamen. Jeg havde foreleden dag lejlighed til at tale med en instruktionssygeplejerske ved et af landets store sygehuse, og hun udtalte overfor mig, at hun anså det for tvivlsomt, om en elev, der kom fra folkeskolen, ville være i stand til at klare uddannelsen, uden at eleven havde fået en supplerende uddannelse.

Her i tinget har vi i den senere tid beskæftiget os meget med eksamensproblemerne, og man har fra alle sider fordømt eksamensjageriet og de eksamenskrav, der stilles rundt omkring i erhvervene — vi sidder jo også og arbejder med en ny form for hele vor skole — og derfor er det mærkeligt, at vi her møder stærkt skærpede krav til den uddannelse, som man hidtil har haft på dette område. Hidtil har det dog været muligt for unge piger fra den almindelige folkeskole og fra landsbyskolen efter praktisk arbejde at gå ind til en sygeplejerskeuddannelse.

Nu kan en betænkning jo undertiden læses på forskellig måde, og jeg må indrømme, at jeg har hæftet mig ved noget, som forekommer mig ret morsomt i forhold til den stående debat. I betænkningen, hvor man netop nævner de krav, der stilles til eleverne, og hvor man gør rede for, at disse krav ligger på et vist stade, siger man dernæst som en forklaring, at folkeskoleloven af 1937 jo giver alle muligheder for elever, som kommer fra den almindelige folkeskole, til gennem særundervisning at nå op til det standpunkt, som kræves. Der står imidlertid her enkelte ting, som man måske kan stude lidt over, ikke mindst dette, at elever fra den eksamensfri mellemskole let gennem kursus kan forberedes til studentereksamen. Jeg er ikke helt sikker på, at den højtærede undervisningsminister vil være enig heri.

Jeg er imidlertid sikker på, at mange af de sygehuse, der hidtil har uddannet sygeplejeelever, kan bekræfte, at mange af de

[Ellen Poulsen.]

mest værdifulde elever, de har haft, er kommet fra almindelige hjem, og ikke mindst er mange af dem kommet fra landbohjem; de har gennemgået landsbyskolen og har så gennem praktisk arbejde vist, at de har en særlig forkærlighed og et særligt håndlag for det specielle kald at pleje syge. Det har været muligt for dem ved at gennemgå sygeplejehøjskolen som en forskole at opnå de nødvendige kundskaber, så de har kunnet gennemgå de 3 uddannelsesår og bestå den eksamen, der hidtil har været krævet. Jeg tror, at man fremtidig skal lægge meget stor vægt på disse højskoler og den uddannelse, enhver kan få dér, og at man skal være noget varsom med at stille større krav, end at de kan honoreres gennem dette forskole- og højskoleophold.

Så er der spørgsmålet om de fremtidige uddannelsessteder, idet det utvivlsomt vil blive meget vanskeligt for de mindre sygehuse rundt om i landet at etablere de nye sygeplejerskoler, som skal indføres. Det anføres i betænkningen, at det er muligt i praksis at lægge disse skoler hen til de 12—13 store hospitaler, der er her i landet, men på den anden side er det vist også let at se det uheldige i en sådan udvikling. Ved drøftelser med mange oversygeplejersker på de mindre sygehuse er det kommet frem, at der ses med megen skepsis herpå. Man er klar over, at man muligvis kan få den ordening, at sygeplejeeleverne gennemgår den teoretiske uddannelse på et stort sygehus og så kun for et kortere tidsrum kommer ud på de mindre sygehuse, men herved vil der aldrig kunne opnås de samme resultater, som hvis sygeplejeeleverne gennem et længere tidsrum er med i det daglige arbejde på det samme sygehus. Der er mange sygeplejersker, som hævder, at eleverne i arbejdet på de mindre sygehuse får værdier i sygeplejerskeuddannelsen, som har været til stor gavn for dem videre frem; og derfor er der nogen ængstelse for at komme ind på en mere teoretisk uddannelse, som kan blive til skade for det alment menneskelige. Det skulle jo nødvendigvis gå sådan, at vi i den fremtidige sygeplejerskeuddannelse kom hen i retning af det, man kender fra visse steder i England,

hvor sygeplejersker er sådan nogle op-højede væsener, der ikke beskæftiger sig med de syge; det er overladt til gangpiger eller andre.

Der står i bemærkningerne til lovforslaget, at betegnelsen sygeplejerske — men derimod ikke det at pleje syge — skal være forbeholdt autoriserede sygeplejersker, og i den anledning vil jeg gerne have lov til at stille et spørgsmål. Der eksisterer jo rundt om på vore sygehuse noget, der hedder frivillige sygehjælpere. Det er navnlig kvinder, som har fået en uddannelse — vel nok i forbindelse med sygehusenes udvidede beredskab. De har fået en grundig teoretisk uddannelse på, såvidt jeg husker, 51 timer, og bagefter har de fået en praktisk uddannelse på afdelingerne på 20 timer, senere suppleret med 40 timer.

Nu kunne jeg godt lide at vide, om man omgås med planer om at gå lidt videre ad den vej, om man har i tankerne ved siden af den almindelige sygeplejerskeuddannelse at indrette en sådan uddannelse som sygeplejere, hvorved man kunne få skudt et led ind indenfor sygehusene, som netop blev dem, der egentlig skulle pleje de syge. Det er den slags tanker, man uvilkårlig må gøre sig, når man studerer dette lovforslag og ikke mindst læser bemærkningerne igennem.

Endelig skal man være klar over, at med de store fremskridt, lægevidenskaben har gjort, vil der omkring på de store hospitalsafdelinger stilles større krav til sygeplejerskerne. Lige så sikkert er det, at mange af de uddannede sygeplejersker også skal ud til anden virksomhed end hospitalsarbejde; de skal f. eks. ud som hjemmesygeplejersker, de skal ud i landdistrikterne. Derfor skulle deres uddannelse også gerne være sådan, at de ikke føler sig altfor fremmede for det arbejde, de her får, for den befolkning og de hjem, de til daglig skal færdes i.

Vi er alle interesseret i, at sygeplejen her i landet kan blive så god og så betryggende som muligt, og vi er også alle interesseret i, at sygeplejerskernes kår bliver så gode, som det er rimeligt og muligt, men der er mange andre ting, som kommer ind i billedet af sygehusenes udvikling i vort land og af sygeplejen i det hele taget.

[Ellen Poulsen.]

Jeg kan derfor på mit partis vegne tilsige vor medvirken til at finde den bedst mulige løsning i det udvalg, der bliver nedsat.

Hanne Budtz: Sygeplejerskeuddannelsen i Danmark er i virkeligheden af nyere dato, og grundlaget kom fra London, fra Florence Nightingale, der grundlagde sin sygeplejerskole i 1860; kort derefter fik vi herhjemme første gang på Diakonissestiftelsen en tilsvarende uddannelse, og en egentlig videregående uddannelse blev så grundlagt i 1897 på kommunehospitalet.

Jeg finder det rimeligt, at en gerning, der er af så stor betydning for samfundet, for hjem og befolkning, nemlig pleje i sygdomstider, følges med stor interesse af os alle. Udviklingen indenfor både lægevidenskaben og sygdomsbekæmpelsen er gået frem, og med den stilles der naturligvis også større krav til sygeplejerskernes uddannelse, til deres viden og kunnen. Baggrunden for lovforslagets fremsættelse er som allerede nævnt den betænkning, der blev afgivet i 1954, og det ærede medlem fru Nina Andersen har allerede refereret en del af denne betænkningens indhold.

Når der på folketingets bord ligger et lovforslag om sygeplejersker og der tales om sygeplejerskernes uddannelse, er man klar over, at det er sygeplejerskernes uddannelse, der er hovedgenstanden for interessen, og så er det egentlig ejendommeligt at se et forslag, der ikke indeholder et ord om sygeplejerskernes uddannelse, men kun henviser hele dette vigtige spørgsmål til nærmere regulering ved en kongelig anordning.

Det kan i hvert fald ikke for mit parti være tilfredsstillende. Det viste sig da også, at de to foregående ærede ordførere næsten udelukkende beskæftigede sig med uddannelsesspørgsmålet, selvom lovforslagets paragraffer i virkeligheden kun omhandler autorisationen og uddannelsesnævnet. Hvis man henskyder uddannelsesspørgsmålet til et særligt nævn, der skal fastsætte reglerne

ved kongelig anordning, er det selvfølgelig meget let, og det ville naturligvis være en smidig form, men så ville folketinget ikke få noget at vide om, hvordan denne form blev, hvor omfattende ordningen blev, og heller ikke hvor bekosteligt den blev. Jeg må altså med det samme tage afstand fra, at spørgsmålet ordnes ved kongelig anordning, og at folketinget ikke får spor med det almindelige grundlag for den fremtidige sygeplejerskeuddannelse at gøre, således som det dog, omend bestemmelsen er meget kortfattet, er tilfældet ifølge den nugældende lov.

Jeg skal ikke komme ind på en gentagelse af, hvad man egentlig havde tænkt sig i henhold til betænkningen; det har den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem fru Nina Andersen, allerede opridset, og det fremgår deraf, hvor meget grundigere en fremtidig uddannelse skulle være. Den skulle være langvarig, og deraf følger naturligvis også, at den ville blive betydeligt mere bekostelig, og det ønsker mit parti gerne at se nærmere på.

Jeg ser med tilfredshed, at man har beholdt det såkaldte lærlingepincip, hvorefter eleverne fortsat skal deltage i det praktiske arbejde på sygehusene. Deraf følger jo også, at uddannelsen, hvis den skal gøres grundigere, må blive mere langvarig i stedet for, hvad der også har været drøftet, at man alene skulle have en skoleuddannelse. Selvom man ikke kan få alle enkeltheder med, må vi i hvert tilfælde have hovedtrækkene med i loven.

Dette, at man nu giver eneret på navnet, på betegnelsen „sygeplejersker“, skal jeg ikke have noget at indvende imod; det svarer til den nugældende ordning, hvorefter man blot har betegnelsen „autoriseret sygeplejerske“, og da man i praksis kun bruger ordet sygeplejerske, er den side af sagen i orden. Jeg konstaterer blot, at det alene er navnet, betegnelsen, man får en eneret på, men selvfølgelig ikke på det at pleje syge. Der er jo stadigvæk mange private sygehjælpsforeninger, der for en rimelig betaling kan

[Hanne Budtz.]

hjelpe folk med lettere almindelig sygehjælp i hjemmene, og de skal selvfølgelig fortsat kunne eksistere.

Bemærkningen i lovforslaget om, at mænd nu også kan blive sygeplejersker, kan jeg selvfølgelig gå ind for. Jeg kan i høj grad gå ind for mændenes ligestilling også på dette område, og forøvrigt er der allerede uddannet 6 mandlige sygeplejersker. Det er måske lidt vanskeligt, som det ærede medlem fru Nina Andersen fremhævede, at finde det rette ord, men så længe loven selv taler om eneret på betegnelsen sygeplejerske, kan jeg ikke finde nogen anden løsning, og hvis man anvender betegnelsen sygeplejere, vil der let ske en forveksling med plejere på sindssygehospitaler eller sygehjælpere.

Jeg vil gerne have lov til at drøfte forslaget's straffebestemmelser nærmere i udvalget. Det er jo tilsigtet, at de tildels skulle svare til lægeloven og til jordemoderlovgivningen. Det forekommer mig meget strengt, at ikke alene grovere og gentagen forsømmelse, men også blot skødesløshed straffes med bøde eller hæfte. Vi må nok se at få en nærmere forklaring på dette i udvalget.

Så er der spørgsmålet om uddannelsesnævnet. Ligesom den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem fru Nina Andersen, er jeg blevet mærkelig berørt over, at man ikke har medtaget Dansk Sygeplejeråd. Jeg er selvfølgelig ikke i tvivl om, at Dansk Sygeplejeråd vil blive repræsenteret i nævnet, men det forekommer mig mærkeligt, at netop den høje regering i denne forbindelse har glemt fagforeningen, navnlig da Dansk Sygeplejeråd, som det også allerede er blevet fremhævet, altid har set som en af sine fornemste opgaver at virke for uddannelsen af sygeplejerskerne. Jeg går derfor ud fra, at vi, inden vi vedtager dette lovforslag eller det, der kommer ud af dette lovforslag, her i tinget, får denne formentlige forglemmelse rettet.

Jeg tilsiger mit partis velvillige deltagelse i udvalgsbehandlingen. Den omstændighed, at disse menneskers arbejde i almindelighed ikke alene betegnes som et fag, men som et kald, er udtryk for den store betydning, spørgsmålet har også for alle os andre, og vi vil gerne se nærmere på de enkelte bestemmelser i udvalget.

Ingeborg Refslund Thomsen: „Lov om sygeplejersker“ er en prisværdig kort og klar titel. Slet og ret „sygeplejerske“ lyder godt. Mindre klart taler lovforslaget om den, der giver sig af med at pleje syge uden at være egentlig sygeplejerske. Hvad skal hun hedde? Selvom hun hæderligt vil undlade at kalde sig sygeplejerske, vil andre fortsat bruge betegnelsen sygeplejerske, hvis man ikke hurtigst muligt finder et fornuftigt navn, f. eks. „sygehjælper“. Vi har i hvert fald i Nordslesvig en del tyskuddannede, udmærkede kvinder, der har krav på en betegnelse, når de nu skal give afkald på at kalde sig sygeplejersker. De straffes jo, når de uberettiget kalder sig sygeplejersker, averterer, skilter, smykker sig med emblemer, men så må det være nok. Straffen for at bibringe andre indtryk af at være sygeplejerske — den løse bestemmelse må ud.

Den hidtidige ordning med, at en forstanderinde eller en ledende oversygeplejerske så at sige personlig skal sige god for en sygeplejeelev, når hun er nået gennem læretiden og skal anerkendes som sygeplejerske, ønsker man nu ændret. Forstanderinder og oversygeplejersker, der har mange andre krævende opgaver, ønsker selv at blive fri for det store ansvar, det er i hvert enkelt tilfælde at skulle sige god for både den teoretiske og den praktiske uddannelse, når læretiden er omme. Senere hen klassificerer man let sygeplejerskerne efter, om de har været i en streng skole på et stort sygehus, eller de kun har lært på et mindre sygehus, hvad der skal være mindre fint.

Lovforslaget taler om sygeplejerskoler, en ny betegnelse for det, der hidtil var teoretiske kursus. De er fortløbende over 3 år og skal være ensartede over hele landet og slutte med en statsanerkendt eksamen med de samme eksamensopgaver og en ensartet bedømmelse af eleverne, enten de nu er undervist her eller der. Jeg synes, det er en udmærket ordning, hvis der blot drages omsorg for, at de mindre skoler ikke bliver sorteper.

Jeg har forgæves i bemærkningerne søgt oplysning om, hvordan man tænker sig en forsvarlig undervisning for eleverne fra de små og mindre sygehuse, og jeg har overvejet, om man amtsvis kan træffe en ordning, der er fuldt tilfredsstillende. Det er

[Ingeborg Refslund Thomsen.]

min eneste betænkelighed. De mindre sygehuse og deres elever må ikke stilles ringere.

Jeg tror ikke, man skal se spøgelse med eksamensvæsenet i Danmark. Man kan jo bare se annoncerne. Når almindelige sygehuse søger elever, skriver de ikke noget om mellemskoleeksamen og realeksamen og studentereksamen, så skriver de: unge piger, der har været på sygeplejerskole, foretrækkes — og det er rigtigt. Enhver intelligent ung pige, der får det halve år på en højskole, kan gå ind til sygeplejergerningen og blive teoretisk undervist i de år, der kommer.

Der er en hel side i lovforslaget, en lang § 4, der handler om, hvordan og hvornår man kan fratage en sygeplejerske retten til at udøve sygeplejergerning, og hvordan hun til gengæld har ret til at vægre sig, hvis hun føler sig forurettet. I udvalget vil jeg gerne komme tilbage til stk. 7, idet jeg ikke helt forstår, hvorfor en midlertidig fratagelse af retten til at udøve sygeplejevirkning behøver at blive offentlig bekendtgjort. Kunne man ikke nøjes med de mindelige straffebestemmelser for en overtrædelse? En gang hængt ud kan vedkommende være ødelagt, hendes fremtid som sygeplejerske umuliggjort. Den endelige fortabelse, ja, den må man for min skyld gerne offentliggøre.

Jeg ved ikke, om det i længden er tilfredsstillende, at uddannelsesnævnet kun skal være rådgivende. Der er ingen tvivl om, at nævnet vil kunne give nye impulser og blive af værdi i en tid, da der sker så meget, som i høj grad berører sygeplejerskerne.

Endelig er der grund til for en gangs skyld at anerkende mændenes ligeberettigelse. I den sociale forsorgs mange institutioner skulle der være god brug for mandlige sygeplejere. Jeg husker godt den kamp, der stod for 20 år siden, da rigsdagen hævdede sygeplejerskernes anseelse og forbedrede deres kår gennem den autorisation, de fik. Dengang var det klart, at de følte det som et kald, men det kunne de ikke leve af. De brave sygeplejersker på landet var tynget af kampen for det daglige brød og udsigten til en fattig alderdom med mindre end 1 000 kr. i årlig pension, men den tid er heldigvis forbi. Sygeplejer-

skerne er — også takket være deres udmærkede stærke organisation — nu en velanset, vellønnet stand, der udfører et påskønnesværdigt arbejde; deres anseelse og deres løn er steget i takt med hinanden.

Jeg tror, lovforslaget deler ligeligt mellem ret og pligt. Vi kan i det store og hele anbefale det, selvom mit parti gerne vil se nærmere på det i et udvalg.

Petra Petersen: Vi finder det udmærket, at lægge faste rammer for sygeplejerskernes ret til at kalde sig sygeplejersker, og at man giver mænd ret til sygeplejeuddannelse med autorisation som sygeplejersker — jeg ved godt, at udtrykket er lidt underligt, det dækker jo ikke rigtigt.

Opretholdelsen af kravet til sygeplejersken om — som det findes i loven af 1933 — at hun ikke må have legemlige mangler, der kan forhindre hende i at give patienterne den rette pleje, mangler, som kan være farlige for patienterne, og kravet om, at hun ikke må lide af en sygdom, der kan være årsag til, at hun ikke på forsvarlig måde kan passe sit arbejde, er jo nødvendig, og det er rimeligt, at disse bestemmelser også er medtaget i det foreliggende lovforslag. Det er rigtigt, at befolkningen har ret til at stille store krav til sygeplejersken, både til hendes uddannelse og til hendes duelighed, men jeg vil dog ikke undlade at sige, at jeg ikke deler de bekymringer, det ærede medlem fru Ellen Poulsen nærede med hensyn til eksamenskravene, for det er rigtigt, som også andre ærede ordførere har været inde på, at sådanne krav stilles jo allerede i dag af hospitalerne, som blandt de unge piger, der søger ind, vælger dem, som det pågældende hospital nu finder bedst egnede, hvadenten de kommer fra en højskole, stiller med eksaminer eller på anden måde er kvalificeret fremfor andre.

Den bestemmelse i det fremsatte lovforslag, som giver sygeplejersken ret til eventuelt sammen med en tillidsmand at gøre sig gældende overfor sundhedsstyrelsen eller domstolene, hvis hun bliver uberettiget afskediget eller frataget sin autorisation, yder hende nogen beskyttelse, men der er — som det også er blevet sagt her — visse ting i straffebestemmelserne, som vi sikkert må se nærmere på; bl. a.

[Petra Petersen.]

spørgsmålet om, hvorvidt uagtsomhed kan straffes, og hvad uagtsomhed er.

Ligesom det ærede medlem fru Nina Andersen finder jeg det rimeligt, at der i uddannelsesnævnet, der får en stor bemyndigelse — der tales jo ikke meget om selve uddannelsen i lovforslaget — bliver en repræsentant for sygeplejerskerne, altså en repræsentant for Dansk Sygeplejeråd; det bør være en betingelse.

Det ærede medlem fru Nina Andersen nævnte også spørgsmålet om hjemme-sygeplejerskernes pensionsforhold. Da vi nu alligevel drøfter sygeplejerskernes forhold, vil jeg sige, at jeg synes, tiden må være inde til at tage dette spørgsmål op, på samme måde som man også nu må gøre noget for at imødekomme de stærke ønsker, der findes i vore landkommuner, om at tage hele spørgsmålet om hjemme-sygeplejen og kommunernes økonomiske tilskud dertil op.

Med disse få ord skal jeg tilsige mit partis velvillige behandling af lovforslaget.

Viggo Starcke: Efter de mange værdifulde indlæg og bemærkninger, der har været fremsat, er der ikke levnet den sidste ordfører meget at tale om.

Også jeg studser noget over lovforslagets titel, idet ordet sygeplejerske er hunkøn; der opstår således et problem med hensyn til de mandlige sygeplejere, lovforslaget åbner adgang for. Jeg nærer dog ingen betænkelighed ved at beholde ordet sygeplejerske, for rent faktisk er det jo sådan, at når det gælder sygepleje, har kvinder anlæg, som kun få mænd vil kunne hamle op med.

Derimod nærer jeg nogen betænkelighed ved formuleringen af § 1; den er noget uklart affattet. Havde man ikke bemærkningerne at støtte sig til, ville man meget let kunne misforstå paragraffen. Derfor vil jeg tro, det vil være værdifuldt, hvis udvalget prøver, om ikke § 1 kan formuleres på en mere harmonisk måde. Som den er formuleret nu, står der i virkeligheden, at ret til at udøve virksomhed som sygeplejerske har kun den, der har modtaget autorisation. Meningen må være, at det er betegnelsen sygeplejerske og den erhvervsmæssige virksomhed som sygeplejerske, man ønsker at monopolisere.

Det kan ikke være meningen, at det i loven skal kunne antydes, at man f. eks. ikke skal have lov til at pleje sine syge familiemedlemmer, slægtninge, naboer o. s. v.; men det står der i virkeligheden i § 1, så derfor må den bringes mere i overensstemmelse med bemærkningerne til lovforslaget.

Når man taler om eneret og monopol, må det her understreges, at det at kalde sig sygeplejerske og at drive virksomhed som sygeplejerske er et monopol og en eneret i patienternes interesse og i samfundets interesse; først i tredje række kommer sygeplejerskernes faglige interesse ind i eneretsbetragtningen. I et samfund, hvor sygdomme stadig er meget almindelige, ligger der opgaver, som skal løses, og arbejde, som skal gøres, og derfor er det vigtigt at forme loven og kravene til uddannelsen sådan, at den nødvendige tilgang kan oprettholdes. Selvom man har ideelle ønsker om, at uddannelsen skal være tip-top i enhver retning, vil man let komme ind i en uholdbar tilstand, hvis man stiller så store krav, at de virkelige sygeplejeopgaver ikke kan løses, at tilgangen går ned, således at de personer, som påtager sig opgaven, bliver overanstrengte og udslidte i løbet af meget kort tid.

Efter mit skøn er der også en uklarhed i § 4, stk. 5, hvor der tales om, at en sygeplejerske kan underkastes lægeundersøgelse, eventuelt ved indlæggelse på et sygehus eller et sindssygehospital, og hvor det nævnes, at man kan opfordre en sygeplejerske til at underkaste sig en sådan undersøgelse. Videre hedder det:

„Vægrer sygeplejersken sig herved, forelægger indenrigsministeren spørgsmålet for den ret, ved hvilken en eventuel retssag vil være at anlægge. Retten afgør spørgsmålet ved kendelse.“

Jeg vil gerne spørge den højtærede indenrigsminister: Det er da ikke ligefrem tvangsindlæggelse, man her vil give lov hjemmel til, for så synes jeg, at der også her er et spørgsmål at diskutere?

Det i § 13 foreslåede uddannelsesnævnet er jeg noget betænkelig ved. Selvom der med den fremadskridende teknik og med medicinens og kirurgiernes enormt hastige fremskridt stilles større og større krav også til sygeplejerskernes tekniske og videnskabelige kunnen, mener jeg, det er noget betænkeligt at

[Viggo Starcke.]

indføre altfor strenge eksamenskrav, altfor voldsomme krav til uddannelsen; et sådant uddannelsesnævn vil let forfalde til at stille så store og så absolutte krav som muligt og kan derigennem komme til at bremse op for tilgangen af sygeplejersker. Det, det gælder om, både indenfor sygeplejen og indenfor lægegerningen, er at forbinde kunsten og videnskaben til en harmonisk helhed. I tidligere tid var det jo særlig den menneskelige varme, den store, tålmodige offervilje fra sygeplejerskernes side, der kaldtes på. Det var især noget, der havde betydning i perioder, hvor selve behandlingen ikke havde så stor mulighed for at hjælpe; da var det det personlige kald, som fik en mængde kvinder til at påtage sig denne opslidende gerning.

Men i dag, da den tekniske kunnen spiller så enorm en rolle, må man passe på, at ikke en intellektuel kulde kommer til at dræbe noget af det virkelig livsværdifulde i sygeplejergerningen. Oprettelsen af sygeplejerskoler og koncentrationen af uddannelsen på de store sygehuse kan indebære en fare, idet man ofte netop på de små sygehuse med det alsidige klientel og de store, mangesidige opgaver, der skal løses, får en uddannelse i sygeplejen, som har meget værdifulde sider. Noget lignende gælder de sygeplejehøjskoler, som i øjeblikket er i drift, men som måske ikke vil kunne opretholdes, hvis der stilles altfor store krav til sygeplejeduuddannelsen.

Man burde måske overveje at have en almindelig grunduddannelse for sygeplejersker, som derpå — således som det også tildels er tilfældet nu — kan suppleres op med specialuddannelse. At være sygeplejerske på en kirurgisk afdeling og specielt på en operationsstue stiller jo krav til helt andre evner end dem, man har brug for på en medicinsk afdeling; og barselpleje, børnepleje, behandlingen af epidemiske patienter, behandling af sindssyge patienter og hjemmesygepleje er altsammen forskellige brancher, som må kunne bygge på en fælles sokkel af almindelig uddannelse.

Den, der har berøring med det arbejde, der gøres på vore sygehuse og ude i landet i vor tid, kan ikke undgå at få et meget stærkt indtryk af den enorme dygtighed, som vor sygeplejerskestand er i besiddelse

af i dag, og samtidig at få et meget kraftigt indtryk af det uhyre forcerede tempo, hvorunder sygeplejerskerne må udføre deres arbejde. Dette gælder også sygeplejeeleverne; de har et ret forceret arbejdstempo, og da de samtidig skal passe deres uddannelse og eventuelt har hjemmearbejde og læsning, er der adskillige af dem, der bryder sammen og udvikler eksamensneurose. Der er sket det glædelige i vor tid, at de vilkår, som vi er i stand til at byde vore sygeplejersker, er blevet betydelig bedre, men i mange retninger lader de endnu en del tilbage at ønske, særlig for sygeplejeelevernes vedkommende. Deres værelser er ofte overbefolkede, små og meget utilfredsstillende. Kosten er ofte sådan, at den ikke ligefrem kan siges at være fremragende, og udenomsbekvemmeligheder, vaskerum og toiletter, trænger mange, mange steder til et virkelig nøje eftersyn.

Hvis jeg må sige min hjertens mening, så får man, når man læser dette forslag til lov om sygeplejersker, et underligt indtryk af en uelskværdig tone overfor sygeplejerskerne. I stedet for, at sygeplejerskestanden fik åbnet mulighed for en bedre uddannelse og man ligesom lod et skær af taknemlighed overfor dem komme til orde, kommer der allerede i § 2 en dundersalve, der virker ligesom en knytnæve i synet på en. Er det dog ikke muligt at anbringe disse insinuerende straffeparagraffer tilsidst i loven som en lille randbemærkning i stedet for ligesom at åbne en faldlem med det samme, hvor man taler om de sygeplejersker, der må antages at være farlige for deres medmennesker på grund af legemlige mangler eller mangelfuld sjælstilstand, hvadenten denne skyldes sygdom eller misbrug af alkohol og lægemidler, eller på grund af udviklet grov uduelighed? Jeg synes, det er en unødvendigt provokerende tone på denne fremskudte plads i loven.

Nu har loven om sygeplejersker, loven om jordemødre og loven om læger en vis indre sammenhæng derved, at de alle omfatter personer, som medvirker til behandling af dem blandt deres medmennesker, der trænger til hjælp, men både indenfor jordemoderloven, lægeloven og sygeplejerskeloven synes jeg at disse paragraffer om straf og alt det er kommet til at indtage en altfor fremskudt plads. Og skal man

[Viggo Starcke.]

endelig til at tale om det at være farlig for sine medmennesker, om grov uduelighed, så var det måske værd at overveje, om ikke sygeplejersker, jordemødre og læger kunne fremkomme med et forslag til lov om folketingsmænd og deres grove uduelighed, for er der noget område, hvor man kan være farlig for sine medmennesker, så er det her på tinge.

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Må jeg begynde med at takke samtlige ordførere for deres venlige indstilling overfor lovforslaget; det giver mig grund til at tro, at det vil få en hurtig gang gennem det høje ting. Jeg forstår, at der skal ned sættes et udvalg, og dér er jeg selvfølgelig villig til at give alle de oplysninger, som bliver nødvendige, og at forhandle spørgsmålene igennem.

De spørgsmål, som de ærede ordførere har rejst, ligger for så vidt alle på samme linie, så jeg kan måske svare mere generelt på en del af dem.

Det ærede medlem fru Nina Andersen fremsatte et ønske om, at sygeplejerskernes organisation, Dansk Sygeplejeråd, blev repræsenteret i det nævn, som forslaget bestemmer skal nedsættes. I § 13 står, at nævnet skal have mindst 5 og højst 10 medlemmer, og der er kun i forslaget angivet, at man bør tilstræbe, at Københavns kommune og Sygehusforeningen i Danmark samt en pædagog får sæde i dette nævn, foruden at indenrigsministeren vælger formanden.

Det vil altså sige, at hvis man får et nævn på 10 medlemmer, er der plads til 6 yderligere. Her er ikke nævnt andre organisationer, men det er vist ikke for dristigt af mig at sige, at det selvfølgelig er meningen, at også sygeplejerskernes organisation skal være repræsenteret. Man kan så spørge, hvorfor det ikke udtrykkelig er nævnt i forslaget. Forklaringen er den, at ved at nævne enkelte risikerer man, at også andre kan få lejlighed til at stille krav; derfor er kun medlemsantallet nævnt, og så kan man i udvalget rejse spørgsmålet om, hvem der skal repræsenteres, og forhandle dette spørgsmål igennem.

Det ærede medlem fru Nina Andersen og andre ordførere har omtalt lovforslagets

titel, der indeholder ordet „sygeplejersker“, og man har rejst det spørgsmål, om den burde ændres, fordi lovforslaget giver adgang til, at også mænd nu kan gå ind i sygeplejergeneringen. Jeg vil gerne indrømme, at selve titlen måske ikke er helt dækkende, men det er ikke nogen fejltagelse, for spørgsmålet har været drøftet i ministeriet ved lovforslagets udarbejdelse og også i det udvalg, som har udarbejdet den betænkning, på hvilken lovforslaget bygger; hverken i ministeriet eller i udvalget har man kunnet finde en betegnelse, der var bedre og mere rammende end den, der er brugt her i titlen. Forklaringen er nok den, at der sikkert ikke er mange, der tror på, at de mandlige sygeplejere skal komme i flertal indenfor en overskuelig fremtid, men mener, at dette at være sygeplejerske, autoriseret sygeplejerske, langt ud i fremtiden vil stå som en gerning, der er forbeholdt kvinder. Dernæst tror jeg, det har været en medvirkende årsag, at ordet lyder forholdsvis godt, rent sprogligt. Jeg vil ikke dermed sige, at der ikke kunne findes en anden betegnelse, og skulle man i det udvalg, som nu bliver nedsat, have større fantasi, end man har haft i det tidligere udvalg og i ministeriet, og kunne finde frem til en betegnelse, der sprogligt også lyder godt, skal jeg være meget modtagelig for forslag i så henseende.

Jeg vil dog gerne gøre opmærksom på, at helt særegent er det ikke, at man har en samfundsgruppe, hvori begge køn er repræsenteret, men hvor betegnelsen for gruppen kun dækker det ene køn. Må jeg nævne ordet „tjenestemænd“.

Jeg tror, at hvis man foretager en sammenligning mellem det, ordet „tjenestemænd“ dækker, og det, ordet „sygeplejersker“ dækker, må man vist indrømme, at sygeplejersker udgør en større del procentvis af samtlige sygeplejere end den procentdel, de mandlige tjenestemænd udgør af samtlige tjenestemænd. Må jeg så nævne en af de allersidste love, loven fra 1954 om folketingets ombudsmand. Der står ikke dér noget om; at kvinder ikke kan bestride embedet, og man har for så vidt en analogi her, så man kan ikke være forbavset over, at ordet „sygeplejersker“ bliver stående, hvis man ikke i udvalget kan finde en mere passende betegnelse.

[Indenrigsministeren.]

Det ærede medlem fru Nina Andersen nævnte den i 1953 afgivne betænkning om hjemmesygeplejen; den er altså et par år ældre end den betænkning, dette lovforslag støtter sig på, og jeg forstod, at man rejste det spørgsmål, om der snart ville ske noget med hensyn til hjemmesygeplejen. Jeg kan besvare dette spørgsmål med, at vi har opmærksomheden henvendt derpå, og jeg skal endnu i eftermiddag forhandle med de kommunale organisationer om sagen. Efter disse forhandlinger vil det så vise sig, om der er nogen mulighed for mig for at fremsætte lovforslag med sigte på dette område.

Det ærede medlem fru Nina Andersen rettede også det spørgsmål til mig, om det var min opfattelse, at den sygeplejerskeuddannelse, der skal foregå efter de nye regler, vil komme til at forme sig på den måde, at man, selvom det ikke står i lovforslaget, vil kræve en eksamen for adgang til denne uddannelse. Jeg er selvfølgelig ikke i stand til at sige, hvordan man vil stille reglerne op, men jeg kan sige så meget, at det i hvert fald ville stride mod min indstilling, hvis man lod det være afgørende for at kunne blive sygeplejerske, at vedkommende havde en eksamen, og jeg vil til det allersidste gøre min indflydelse gældende, for at dette ikke sker. Det må vel også være meningen med den forskoleuddannelse, som der nu peges på, at den netop skal supplere den rent skolemæssige uddannelse, før eleverne går ind til selve sygeplejergerningen.

Det ærede medlem fru Ellen Poulsen talte om, at der vil blive øgede udgifter, og det er jo rigtigt. Man gennemfører sjældent noget nyt på dette eller andre områder, der har med hospitalsvæsen at gøre, uden at det koster penge. Men her er ingen direkte udgifter for staten; udgifterne kommer til at påhvile de kommuner, der ejer hospitalet. Det kan vist ikke skjules, at her vil komme øgede udgifter, dels fordi selve uddannelsen vil blive mere kostbar end den, vi har for tiden, dels fordi det vel nok vil forme sig sådan, at en del af det arbejde, som eleverne nu udfører på hospitalet — skal vi kalde det det praktiske arbejde — bliver mindre, når deres uddannelse skal være mere fyldig, idet den nu skal lægges hen til selve arbejdstiden; så skal sygeplejeelevernes arbejdskraft erstattes med en anden arbejdskraft,

og derved vil der selvfølgelig komme øgede udgifter. De vil blive placeret på sygehuse-nes regnskaber og vil derfor blive genstand for refusion i henhold til sygehusloven, som, såvidt jeg husker, har en refusionsprocent på 60. Det er først ved denne refusion, staten kommer ind i billedet for den fælleskommunale udligningsfonds vedkommende. Jeg tror nu ikke, det vil blive så store beløb, slet ikke set i relation til de mægtige beløb, som efterhånden placeres på sygehusregnskaberne de forskellige steder.

Så rejste det ærede medlem fru Ellen Poulsen det spørgsmål, om det var meningen, at den teoretiske uddannelse skulle koncentreres på enkelte sygehuse. Jeg tror, jeg må svare på den måde, at den ikke kan foregå på samtlige sygehuse, men at det bliver nødvendigt at samle den på et antal af de større og mere moderne sygehuse. Det er dog min opfattelse, at den praktiske uddannelse stort set må kunne foregå på omtrent samtlige sygehuse, for såvidt de har en standard, der gør dem egnede for praktisk uddannelse af sygeplejersker.

Det ærede medlem spurgte, om det var min opfattelse, at nyordningen var begyndelsen til ligesom at smugle noget ind, der hed sygehjælpere. Det ville ikke være med min gode vilje i alt fald, hvis man gjorde det. Jeg kan ikke garantere for, hvad fremtiden bærer i sit skød i så henseende, men det har ikke været i mine tanker.

Det ærede medlem fru Ingeborg Refslund Thomsen rejste et spørgsmål om § 4, stk. 7, der foreskriver offentliggørelse, hvis en sygeplejerske midlertidigt eller endeligt fratages den hende givne autorisation. Hvis offentliggørelse ikke er nødvendig af sikkerhedsmæssige grunde, har jeg ikke noget imod i udvalget at forhandle om bortfald af denne bestemmelse, men jeg kunne tænke mig, at bestemmelsen er sat ind i lovforslaget, for at man ikke skal løbe nogen risiko for, at de vedkommende bliver ansat, når autorisationen er taget fra dem.

Det ærede medlem hr. Viggo Starcke nævnte § 1s formulering. Jeg prøvede at læse paragraffen igennem igen, og jeg synes for såvidt ikke, at det ærede medlem har helt uret i sine betragtninger. Det kan være, der er en forklaring; det kan vi se på i udvalget.

Det ærede medlem omtalte endvidere § 4,

[Indenrigsministeren.]

stk. 5, hvorefter ministeren kan indbringe spørgsmål om fratagelse af autorisation for retten til afgørelse. Det er vel for at sikre sygeplejerskerne mod vilkårlighed, således at man ikke uberettiget kan fratage dem autorisationen. Jeg kan ikke se noget forkert i denne bestemmelse, men nu da spørgsmålet er rejst, skal jeg tale med embedsmændene om det.

Det ærede medlem hr. Viggo Starcke syntes, at formuleringen af visse af paragrafferne var ligesom hånlige — jeg husker ikke, om det ærede medlem brugte netop det udtryk — eller i hvert fald uvenlige. Det har ikke været min hensigt at være uvenlig i nogen henseende, og skulle det være muligt at finde en formulering, hvorved der vises venlighed overfor sygeplejerskerne, skal jeg virkelig gerne gå med til det, men jeg tror, det vil blive forfærdelig vanskeligt. Men egentlig er det vel også nok, når jeg siger, at det har ikke været min hensigt at fornærme sygeplejerskerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Nina Andersen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om forskudsvis indbetaling af indkomstskat [af Poul Møller m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 721, fremsættelsen i tidenden sp. 982).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Finansministeren (Kampmann): I det sidste par år har vi her i tinget haft rig lejlighed til at beskæftige os med skattefradragsreglen og dens virkninger. Regeringens forslag til skattereform, der for tiden

er til udvalgsbehandling, har været til første behandling ikke mindre end tre gange, og nu har venstre og det konservative folkeparti fremsat et forslag til lov om forskudsvis indbetaling af indkomstskat, der tager sigte på en ændring af skattefradragsreglen.

Må jeg med det samme sige, at der er to ting i dette forslag, der glæder mig. Den ene er, at jeg må kunne tage forslaget som udtryk for, at man nu også fra den side i salen er klar over, at der må gøres noget mod den merindkomstbeskatning, som skattekommisionens betænkning — og jeg må måske tilføje også jeg — gang på gang har påpeget er altfor kraftigt herhjemme.

Den anden ting, der glæder mig, er, at forslaget vel også må tages som udtryk for, at man erkender, at årsagen til denne merindkomstbeskatning ligger i skattefradragsreglen, og derfor foreslår ændringer i det nuværende system, hvorefter man først kan fradrage skatterne så sent.

Derimod er vi åbenbart stadig uenige om, hvorledes skattefradragets uheldige virkninger bedst kan afbødes. Efter regeringens forslag skulle skattefradraget som led i en almindelig skattereform begrænses til den kommunale indkomstskat, medens fradraget for indkomstskat til staten skulle ophæves. Da der ikke kunne skaffes flertal for dette forslag her i tinget, tilbød jeg ved genfremsættelsen af skattereformforslagene nu i oktober at udarbejde et forslag, hvori det ubegrænsede skattefradrag bevares, medens opkrævningsreglerne ændres således, at vi går over til skat ved kilden. På denne måde vil den uforsvarlige merbeskatning af indtægtsforøgelse bortfalde, uden at skattefradraget begrænses. Jeg gjorde imidlertid opmærksom på, at en overgang til kildeskat vil kræve en omlægning af vor skattelovgivning og -administration, og at det derfor først bør overvejes i forbindelse med den samlede skattereform, hvorvidt vi skal gå over hertil.

Det lovforslag, som venstre og de konservative nu har fremsat, er langt mindre vidtgående, men til gengæld er dets virkninger også højst tilfældige. Det går også ud på at bevare det ubegrænsede skattefradrag, men de gældende regler om skattefradragets fordeling på de enkelte indkomster foreslås ændret, hvorved man mener